

Günahlar

Günahlar; Kur'an, sünnet, önceki alimlerin sözleri ve kıyas itibarıyla "küçük" ve "büyük" olmak üzere iki kısma ayrılır.

Yüce Allah şöyle buyurmaktadır:

"Size yasak edilen büyük günahlardan kaçınırsanız günahlarınızı örteriz." (Nisa, 31)

Yine Allah Teala,:

"Ufak kabahatlar dışında büyük günahlardan ve hayasızlıklardan kaçınanlar" (Necm, 32) buyurur.

Peygamberimiz (s.a.v) de sahih olarak nakledildiğine göre şöyle buyurmaktadır:

"Beş vakit namaz ile cuma, diğer cumaya, Ramazan da diğer Ramazan'a kadar arada işlenenleri - büyük günahlardan kaçınıldığı takdirde siler." (Müslim, Tahare, 14; Tirmizi, Salat, 160; Müsned, II, 400, 414,484)

Ebu İshak el- İsferraini'nin

"Günahların hepsi büyüktür; içlerinde küçük yoktur" sözünden maksadı:"derece itibarıyla bütün günahlar birdir, dolayısıyla nazarin günah derecesi ile zinanın günah derecesi aynıdır" demek değildir.

İşyana sebep olmaları açısından hepsi büyüktür. Fakat bununla beraber bir kısmı diğerinden daha büyüktür. Ancak bu konudaki ihtilaf lafzîdir, manaya yönelik değildir.

Peygamberimizin "küçük günahlardan sakının" (Müsned, V, 331) şeklindeki hadisinde geçen "muhakkarat" ile ayette geçen "lemem" tabirlerine gelince, bir görüşe göre ayette geçen "lemem" büyük günahdır. Bu görüşü Begavi ve değerleri nakletmiştir.

Bunlar ayetteki istisna için, "büyük günahı işleyip ondan tevbe etmek, günaha girip ardından son vermek, sürekli yapmamak demektir" demişlerdir. Buna göre "lemem" in istisna edilmesi, "kaçınma" açınsındadır. O zaman ayetin anlamı, "onlardan büyük günah sadır olmaz, ancak geçici şeyler vuku bulur" tarzında olur.

Cumhura göre büyük günahlardan istisna yapılması, "istisna-i munkatı" dır (farklı cinsten istisna). Yani, onlardan büyük günah değil, küçük günah sadır olur.

Cumhur, genellikle aksi olduğu halde istisnanın olumlu bir cümleden sonra istisna olarak getirilmesini güzel bulmuş, bunu "müferrağ istisna" (istisna edilen şeyin hafzedildiği istisna) mevkiinde kabul etmiştir. Çünkü buradaki olumlu cümlede aslında bir olumsuzluk gizlidir. Buna göre mana şöyledir: "Onlar büyük günah ve kötülükleri yapmaya teşebbüs etmezler, işlemezler. Burada "lemem" in istisna edilmesi güzel bir şeydir.

Ebu İshak'ın söylemeye cesaret ettiği, "Günahların hepsi büyüktür" sözü, muhtemelen bu sebeptendir. Çünkü istisnada aslolan muttasıl (aynı cinsten) olması, özellikle olumlu cümle bulunmasıdır.

Bununla beraber, naslar ve selevin icmaı, günahların küçük ve büyük diye ikiye ayrılması yönündedir. Ancak alimler iki konuda ihtilaf etmişlerdir:

Birincisi "lemem" in ne olduğu, ikincisi "kebair" in belli sayı ve tarifinin bulunup bulunmadığı meseleleridir. İki konu ile ilgili bazı bilgileri aşağıda zikredeceğiz.

Küfür

Küfür iki çeşittir:

1 - Büyük küfür,

2 - Küçük küfür.

Büyük küfür: cehennemde ebedi kalmayı gerektiren küfürdür.

Küçük küfür ise: ebedi kalma dışında tehdidi hakeden küfürdür.

Yüce Allah'ın lafzı mensuh olan:

"Babalarınızdan yüz çevirmeyin. Çünkü bu küfürdür" sözü, Peygamberimizin (s.a.v):

“Ümmetimde varolan iki şey onlar için küfürdür: Bunlar nesebi kötölemek ve ölüye bağırıp çağırarak ağlamaktır.” (Müslim, İman, 121; Müsned, II, 377,441,496),

“Kim bir kadına arkasından yaklaşırsa Muhammed’e indirileni inkar etmiş olur.” Diğer bir rivayette:

“Kim bir kahine veya bilgice müracaat eder ve onun dediğini tasdik ederse Allah’ın Muhammed’e indirdiğini inkar etmiş olur” (Tirmizi, Tahare, 102; İbn Mace, Tahare, 122; Müsned, II, 408,476) ve

“Bazılarınız bazılarının boynunu vurarak benden sonra küfre dönmeyiniz” (Buhari, Edeb, 95; Müslim, İman, 118; Ebu Davud, Sünne, 16; İbn Mace, Fiten, 5 Müsned, II, 85,87,104) hadisleri buna misaldir.

İbn Abbas’ın ve sahabenin çoğunun:

“Kim Allah’ın indirdiği ile hükmetmezse, işte onlar kafirlerin ta kendileridir” (Maide, 44) ayeti hakkında ki te’vili budur,

İbn Abbas:

“Bu, dinden nakledilen bir küfür değildir. Tersine kişi yaptığı takdirde bununla kafir olur. Bu kişi Allah’ı ve ahiret gününü inkar edenle bir değildir” demiştir.

Tavus da aynı şeyi söyler.

Ata ise ayeti:

“Bu küfrün dışında bir küfr, zulmün dışında bir zulüm ve fıskın dışında bir fısktır” şeklinde tefsir eder.

Ayeti bazıları, Allah’ın indirdiği ile hükmetmemenin “inkar” manasına geldiği şeklinde yorumlar. Bu İkrime’nin görüşüdür fakat tercih edilmemiştir.

Çünkü hükmetsin veya hükmetmesin bizatihi inkar zaten küfürdür.

Bazıları bunu Allah’ın bütün indirdiğiyle hükmetmeyi terk etmek olarak te’vil etmişlerdir.

Buna göre tevhid ve İslam’la hükmetmek de buna girer. Bu da Abdülaziz el-Kinani’nin yorumdur. Bu da aynı şekilde uzak bir te’vildir. Çünkü tevhid indirilenle hükmetmekle ilgilidir. Bu ise tamamı veya bir kısmı ile hükmetmeyi içine alır.

Bazıları, kasten herhangi bir bilgisizlik veya yanılğı olmaksızın nassın muhalifi ile hükmetme şeklinde te’vil etmişlerdir. Begavi bunu bütün alimlerden nakletmiştir.

Diğer bazıları bunun ehl-i kitaba işaret ettiğini söylemiştir. Bu da Katade, Dahhak ve başkalarının görüşüdür. Uzak bir te’vil olup lafzın zahirine aykırıdır. Buna itibar edilmez.

Bazıları da dinden kaynaklanan bir küfür olduğunu ileri sürmüştür.

Doğrusu şudur:

Allah’ın indirdiği dışında bir şeyle hükmetmek, hükmedenin durumuna göre “küçük” ve “büyük” küfür şeklinde ikiye ayrılır. Zira kişi, eğer Allah’ın o olay hakkında indirdiğiyle hükmedilmesinin zorunluluğuna inanmış fakat isyan ederek uygulamamış, buna karşılık cezaya müstehak olduğunu kabul etmişse bu nevi küfür, küçük küfürdür.

Eğer, Allah’ın hükmü olduğuna dair kesin bilgisine rağmen, hükmü uygulamanın vacip olmadığına, istediğini yapmakta serbest olduğuna inanmışsa bu da “büyük küfür” dür. Şayet hiç bilgisi yok veya yanlışlık yapmışsa bu hatalıdır ve hatalılar gibi işlem görür.

Bunu söylemekten amacımız şudur:

Bütün günahlar küçük küfür nev’indedir ve de taat’ın ifadesi olan şükürün zıttıdır. Yapılan davranışlar ya şükür ya küfür ya da ne şükür ne de küfür ifade eder.

Yine en iyisini Allah bilir.

Büyük Küfür (Küfr-i Ekber)

Büyük küfür 5 kısımdır.

- 1 - Tekzib küfrü.
- 2 - Tasdikle birlikte, kaçınma ve büyüklenme küfrü.
- 3 - Yüz çevirme küfrü.
- 4 - Şüphe küfrü.

5 - Nifak küfrü.

1 - Tekzib Küfrü:

Bu inkar peygamberlerin yalancı olduğuna inanmaktır. Kafirler içinde bu kısım azdır. Çünkü Yüce Allah peygamberlerini desteklemiş, onlara doğruluklarını ispatlamak için hüccet ikame eden ve mazereti ortadan kaldıran delil ve burhanlar vermiştir. Allah Teala Firavun ve kavmi hakkında:

“Gönülleri kesin olarak kabul ettiği halde, haksızlık ve büyüklenmelerinden ötürü onları bile bile inkar ettiler” (Neml, 14) demiş, Peygamberine de:

“Doğrusu onlar seni yalancı saymıyorlar, fakat zalimler asıl Allah’ın ayetlerini bile bile inkar ediyorlar” (En’am, 35) buyurmuştur.

Bunun da tekzib küfrü addedilmesi yanlış olmaz. Çünkü dille yalanlamak söz konusudur.

2 - Tasdikle birlikte kaçınma ve büyüklenme küfrü:

İblis’in küfrü böyledir. Çünkü iblis Allah’ın emrini inkar etmemiş, böyle bir mukabelede bulunmamıştır. Sadece karşı çıkmış ve büyüklük taslamıştır. Bu yüzden peygamberlerin doğruluğunu, Allah katından hakkı ve gerçeği getirdiğini kabul eden ancak, karşı koyup büyüklük göstererek boyun eğmeyenler kafir sayılırlar.

Peygamber düşmanlarının küfrü genellikle böyledir. Allah Teala, Firavun ve kavminden bahsederken:

“Milletleri bize kul iken, bizim gibi iki insana mı inanacağız?” (Mu’minun, 47) dediklerini nakletmektedir.

Aynı şekilde diğer kavimlerin peygamberlerine:

“Siz ancak bizim gibi birer insansınız” (İbrahim, 10) dediğini haber vermekte ve:

“Semud milleti azgınlığı yüzünden peygamberleri yalanladı” (Şems, 11) buyurmaktadır.

“Bildikleri gelince onu inkar ettiler” (Bakara, 89) ayetinde belirtildiği gibi bu yahudilerin küfrüdür.

“(Muhammed’i) oğullarını tanıdıkları gibi tanır” (Bakara, 146) ayetinde ise Ebu Talib’in küfrüne temas edilmektedir. Çünkü O’nu doğrulamış ve doğruluğundan şüphe etmemiş fakat ondaki hamiyet ve taassup ile ecdadını bağlılık, onların dininden ayrılmasına mani olmuştur.

3 - Yüz Çevirme Küfrü:

Kişinin kulağı ve kalbiyle peygamberden yüz çevirmesidir. Onu ne tasdik eder ne de yalanlar; ne korur ne de düşmanlık gösterir, kendisine indirileni de hiç dinlemez.

Abdu Yalil oğullarından bir kişinin Hz. Peygamber’e (s.a.v) “Ben sana bir söz söyleyeceğim. Eğer doğruysan benim gözümde sen cevap vermeye degecek birisin. Eğer yalancıysan söz söylemeye değmezsin” demesi bu kabildendir.

4 - Şüphe Küfrü:

Kişinin peygamberin ne doğruluğuna inanması ne de yalanlaması, inanıp inanmamakta tereddüt etmesidir. Şüphe sürekli olmaz. Bu durumdaki bir kişi, ya Resul’un (s.a.v) doğruluğuna delil olan şeylerden tamamen yüz çevirir, dinlemez ve iltifat etmez, yahut da iltifat edip düşünür ve kendisinde şüphe kalmaz. Çünkü böyle bir durum, özellikle bütün peygamberlerin sıdkına delaleti, güneşin gündüze delaleti kadar açıktır.

5 - Nifak Küfrü:

Kişinin diliyle imanını açıklaması, kalbiyle yalanlamasıdır. Bu büyük münafıklıktır.

Kısımlarının izahı ileride inşaallah gelecektir.

İnkâr Küfrü

İnkâr Küfrü iki kısımdır:

1 - Genel ve kayıtsız Küfür.

2 - Özel ve kayıtlı küfür.

Mutlak olanı, kişinin bütünüyle Allah’ın indirdiklerini ve peygamberlerin gönderilişini inkar etmesidir.

Kayıtlı olan ise, İslam'ın farzlarından herhangi birini yahut da Allah'ın bildirdiği bir haberi ya kasden ya da herhangi bir sebeple buna muhalif bir görüşü öne geçirmek suretiyle inkar etmektir.

Bilmeyerek veya sahibini mazur gösterecek bir te'ville inkar etmek ise küfre sebep olmaz. Allah'ın kudretini inkar edip, ailesine kendisini yakıp külünü rüzgarla savurmalarını vasiyet eden kişinin durumu böyledir. Buna rağmen Allah onu affetmiş ve cehaletinden dolayı merhamet etmiştir. Çünkü bu kişi bildiği şekilde davranmış, Allah'ın tekrar dirilme kudretini inat ve yalanlama ile inkar etmemiştir.

Şirk

Şirk de iki kısımdır:

- 1 - Büyük şirk.
- 2 - Küçük şirk.

Büyük şirk: Ancak kendisinden tevbe etmekle Allah'ın affettiği şirkdir. O da Allah'ın dışında O'na ortak edinmek ve Allah'ı sever gibi onu sevmektir. Bu şirk, müşriklerin ilahlarını alemlerin rabbi ile bir görmelerini de içine alır. Bu nedenle müşrikler Cehennem'de ilahlarına: "Vallahi biz apaçık bir sapıklıkta idik, çünkü biz sizi alemlerin rabbi ile eşit tutmuştuk" (Şuara, 97-98) diyeceklerdir.

Bununla beraber Allah'ın tek başına herşeyin yaratıcısı, rabbi, meliki olduğunu ve ilahlarının yaratmadıklarını, rızık vermediklerini, yaşatmadıklarını ve de öldürmediklerini kabul ederler. Bu eşitlik dünyanın çoğu müşriklerinin hatta hepsinin yaptığı gibi yalnızca sevgide, yüceltmede ve tapınmadadır. Bunlar, putlarını severler, yüceltirler ve Allah'ın dışında bir de onları dost edinirler.

Müşrikler ilahları anıldığı zaman, birinin Allah'ı anmasından daha çok sevinir, ma'bud ve ilahlarının kötülenmesine, birini alemlerinin rabbına eksiklik atfetmesinden daha çok kızarlar. Allah'ın haram kıldığı şeyler çiğnendiği zaman üzülmez, hatta, onu çiğneyen kendilerine bir şey verirse bunu kabul ederler. Kalpleri rahatsız bile olmaz. Biz ve başkaları açık açık buna şahit olduk.

Müşriklerden birinin ayakta olsun, oturarak olsun, dili sürçsün, hastalansın veya yalnız kalsın Allah'ın dışındaki ilahlarının ismini ağzına almayı adet haline getirdiklerini sen de görüyorsun. Allah'ın dışındaki ma'budunu zikretmesi daha çok kalbi ve diliyle olur. Müşrik bu durumu inkar etmez ve zanneder ki bu mabudlar Allah katında diledikleri yol şefaatchisi ve vesilesidir.

Putu tapanlar bu açıdan hep birdir. Kalplerinde taşıdıkları bu şekildedir. Müşrikler ilahlarının farklılığına göre bu haleti taşırlar. Bir kısmının ilahları taştan olur, diğerleri insanlardan ilah edinirler. Allah Teala bu müşriklerin atalarından bahsederken:

"Allah'ı bırakıp putlardan dost edinenler; Onlara, bizi Allah'a yaklaştırsınlar diye kulluk ediyoruz, derler. Doğrusu, Allah ayrılığa düştükleri şeylerde aralarında hüküm verecektir"

(Zümer, 3) buyurmakta, sonra onları küfür ve yalancılıkla suçlayıp,

"Allah yalancı ve kafir olanlara hidayet vermez." diyerek onlara hidayet vermeyeceğini haber vermektedir.

Kendisini Allah'a yaklaştıracığını düşünerek, Allah'ın dışındakileri dost edinenlerin durumu budur. Bundan kurtulan kişiden daha değerli kim vardır? Daha doğrusu bu düşüncüyü inkar edenleri destekleyenden daha kıymetli kim vardır?

Bu müşriklerin ve atalarının tasavvur ettikleri şey, ilahlarının Allah katında kendilerine şefaateceğidir. Bu şirkin ta kendisidir. Allah kitabında onları reddedip düşüncelerini çürütmüş ve şefaatin tamamen kendisine ait olduğunu ve Allah'ın kendisine izin verip, söz ve fiilini beğendiği, Allah'ın dışında şefaatchi tanımayan tevhid ehlinden başka kimsenin şefaate demeyeceğini haber vermiştir. Yüce Allah şefaate iznini, böyle kendisinden başka şefaatchi

edinmeyen kişilere verir. Rabbi ve mevlasından başka şefaathçi kabul etmeyen tevhid sahibi Allah'ın vereceği şefaath izniyle en bahtiyar insan olur.

Allah ve Rasulunun kabul ettiği şefaath kendisini birleyenlere verdiği izinden kaynaklanan şefaath'tir. Nefyettiđi şefaath ise Allah'tan başka şefaathçi edinen müşriklerin kalbinde bulunan şirk şefaath'tir. Bu kimselerin şefaathçılarında bekledikleri şeyin aksi ile kendilerine muamele edilecek, muvahhidler ise şefaath'e nail olacaklardır.

Ebu Hureyre'nin "Senin şefaathına nail olacak bahtiyar kimdir?" sorusuna karşılık Rasulullah'ın : "kalben ve ihlasla lailahe illallah diyen kişi şefaathımla şereflenir" (Buhari, Rikak, 51; Müsned, II, 373); diye cevap vermesini düşün!

Müşriklerin putlarını şefaathçi kılarak, Allah'tan başkasına taparak dost edinmelerinin aksine salt tevhidi şefaath'e erişmenin en büyük sebebi kılmış ve şefaath'in sebebinin saf tevhid olduğunu haber vermiştir. Ancak bu durumda şefaath etmesine Allah izin verecektir.

Müşriklerin bilgisizliklerinden birisi, belli başlı hükümdar ve velilere yapıldığı gibi Allah katında şefaath etmesi için bir veli ve şefaathçi edinildiği takdirde şefaathlarının fayda vereceğini düşünmeleridir, izin verilmeyen hiç bir kişinin Allah katında şefaath edemeyeceğini, ayrıca söz ve fiilinden razı olmadığı hiç kimseye Allah'ın şefaath izni vermeyeceğini bilmiyorlar. Allah Teala ilk etapta:

"Onun izni olmadan katında şefaath edecek kimdir?" (Bakara, 255), ikinci etapta

"Onlar (melekler) Allah'ın hoşnud olduğu kimseden başkasına şefaath edemezler" (Enbiya, 28) buyurmaktadır.

Üçüncüsü de Allah'ın söz ve amel olarak ancak Tevhid'den ve resullerine tabi olmaktan razı olmasıdır. Evvel ve ahir herkes bu iki konudan sorumlu tutulacaklardır.

Ebu'l - Aliye'nin dediği gibi:

"İki kelime vardır ki öncekiler ve sonrakiler onlardan sorumlu tutulur:

1 - Neye ibadet ettiniz ve

2 - Peygamberlerin davetine ne cevap verdiniz?"

Bu üç esas:

1 - Allah'ın izni olmadan şefaathin olamayacağını,

2 - Söz ve fiilinden razı olanlara izin vereceğini,

3 - Söz ve fiilden ancak tevhid ve resullere tabi olmakla razı olacağını; bilen ve anlayanların kalbinden şirk ağacını söker.

Yüce Allah başkasını kendisine eşit tutan şirki affetmez. Nitekim:

"Öyle iken kafirler Rablerine başkalarını eşit tutuyorlar" (En'am, 1) buyurmaktadır.

Ayetin tefsiriyle ilgili iki görüşten en sahih olanı kafirlerin ibadet, dost edinme ve sevgide başkalarını Allah'a eşit tutmalarıdır:

"Vallahi biz apaçık bir sapıklıkta idik, çünkü biz sizi alemlerin Rabbine eşit tutmuştuk"

(Şuara, 97-98) ayeti ile

"İnsanlar arasında, onları Allah'ı severcesine sevenler vardır" (Bakara, 165) ayetinden de bu anlam çıkmaktadır.

Müşriğin hal ve davranışlarının söylediğine uymadığını görürsün. Çünkü, "Biz onları Allah kadar sevmiyoruz, O'na eşit tutmuyoruz" der sonra, küçümsendikleri zaman Allah'ın küçümsenmesinden daha fazla öfke gösterir, hayırla anılmalarına, özellikle de yaratıklara cevap verme, sıkıntıların sebeplerini ortaya çıkarma ve ihtiyaçları yerine getirme, kul ile Allah arasında aracı olma gibi kendilerinde bulunmayan şeylerle tanıtılmalarına ise sevinir ve gülümserler. Bu durumda onun ferahlanıp, uygulandığını ve kalbinin dolduğunu, ta'zim, itaat etme ve dost edinme havalının estiğini; Allah, safi tevhidle tek başına zikredildiği zaman ise, vahşet, darlık ve sıkıntının kendisinde belirdiğini görürsün. Böylece kendisinde bulunan eksik uluhiyyet anlayışı ile seni suçlar, çoğu zaman düşmanlık gösterir.

Resulünün izin verdiği ölçüde ziyaret edilmesini isteyenlere “kabirdekilerin değerini düşürdünüz” derler. Kalpleri arasındaki benzerlik o şekildedir ki sanki birbirlerine:

“Allah’ın doğru yola eriştirdiği, hak yoldadır. Kimi de Allah saptırırsa artık onu doğru yola götürecek bir rehber bulamazsın” (Kehf, 17) ayetini tavsiye etmektedirler.

Allah Teala, düşünen bir kişinin farkedeceği gibi müşriklerin bağlandığı bütün sebepleri kesin olarak reddetmiştir. Şöyle ki:

Her kim Allah’tan başka dost veya şefaatçi edinirse onun durumu:

“Kendisine yuva yapan örümceğin durumu gibidir. Evlerin en dayanıksızı ise şüphesiz örümceğin yuvasıdır.” (Ankebut, 41).

Yine Yüce Allah:

“Ey Muhammed, de ki: şimdi Allah’ı bırakıp da göklerde ve yerde zerre kadar bir şeye sahip olmadığı, her ikisinde de bir ortaklığı bulunmadığı ve hiç biri Allah’a yardımcı olmadığı halde tanrı olduklarını ileri sürdüklerinizi yardıma çağırırsanız! Allah’ın katında kendisine izin verileden başka kimse şefaata edemez” (Sebe, 22-23) buyurmuştur.

Müşrik, kendisine menfaat vereceğine inandığı için ma’bud edinir.

Menfaat ise ancak kendisinde şu dört hasletten biri bulunan kimsede olur:

- 1 - Ya ibadet edenin kendisinden bir şeyle umacağı “Malik”,
- 2 - Eğer malik değilse malik’in “şerik” i,
- 3 - Şayet şerik değilse onun “yardımcı” ve “destekçi” si,
- 4 - Yardımcı veya destekçisi de değilse onun yanında “şefaatçi” birisi olur.

Yüce Allah bu dört mertebeyi büyükten küçüğe doğru sıralı olarak nefyetmiştir. Müşriğin tasavvur ettiği mülkiyeti, ortaklığı, yardımı ve şefaati Allah reddetmiş, yerine müşrik olanın yararlanamayacağı, izine tabi şefaati getirmiştir.

Nur, burhan, kurtuluş, Tevhid’in arındırılması ve şirkin temeli ile diğer unsurlarının kırılması için düşünebilene bu ayet kafidir. Kur’an bu ayetin emsal ve benzerleri ile doludur. Ancak çoğu insanlar günün olaylarının da Kur’an’ın kapsamına girdiğini sanmakta ve önceki bir kavmi veya olayı ilgilendirdiğini, hükmünün devam etmediğini zannetmektedirler. Zihin ile Kur’an’ın anlaşılması arasına giren perde de işte budur. Allah’a yemin olsun ki, onlar geçip gitmiş olsalar da, onların benzerleri, hatta daha şerhileri onlara varis olmuşlardır.

Küçük Şirk

Küçük şirk: İnsanlara karşı hafif bir riyakarlıkta bulunmak, Allah’tan başka biri adına yemin etmek gibi şeylerdir.

Nitekim Peygamber (s.a.v)’in:

“Kim Allah’tan başkası üzerine yemin ederse şirk koşmuş olur” (Tirmizi, Nuzur, 8; Ebu Davud, Eyman, 5; Müsned, 1,47) buyurduğu rivayet edilmiştir.

Bir insanın başkasına:

“Allah’ın ve senin dediğin gibi olur”,

“Bu Allah’tan ve sendendir”,

“Ben Allah’la ve seninleyim”,

“Benim Allah’tan ve senden başka kimsem yoktur”,

“Ben Allah’a tevekkül ederim” ve

“Sen olmasaydın şu iş olmazdı” gibi sözler söylemesi de küçük şirktir.

Bir insana bu tür sözler söylemek bazan onu diyen kimseye ve niyetine bağlı olarak büyük şirk de olur.

Çünkü bir sahih rivayete göre Hz. Peygamber (s.a.v) kendisine:

“Allah’ın ve senin dediğin olur” diyen bir adama “Beni Allah’a ortak mı ediyorsun? Sen, yalnızca Allah’ın dediği olur, de “(İbn Mace, Keffarat,13; Müsned, 1,214,224,283,347) buyurmuştur.

Oysa o kimsenin Rasulullah’a söylemiş olduğu söz diğerlerine nazaran çok daha hafif bir sözdür.

Şirk ifade eden fiillerden biri de müridin şeyhe secde etmesidir ki, bu hem secde edeni hem de edileni şirke götürür. Ancak ne gariptir ki tarikat ehli kendilerinin şeyhe secde etmediklerini, sadece hürmet ve tevazularından dolayı başlarını onun önüne koyduklarını iddia ederler.

Onlara söylenecek olan söz şudur:

Siz ne dersiniz deyiniz secdenin mahiyeti başı secde edilen kimsenin önüne koymaktan ibarettir. Nitekim puta, güneşe, yıldıza ve taş a secde etmek de başı,onların önüne koymaktır.

- Bazı sarıklı kimselerin birbirleriyle karşılaştıkları zaman öne doğru eğilip rükua varmalarını da şirktir.

Bu fiil Arapça’da secde kelimesiyle ifade edilir. Nitekim:

“kapıdan secde ederek (yani eğilerek) giriniz” (el- Bakara, 58) ayetindeki secde kelimesi eğilmeyle tefsir edilmiştir.

Zira insanın alını yerde olduğu halde kapıdan girmesi mümkün değildir. Arapların rüzgarın esip de eğmiş olduğu ağaçlar için “ağaçlar secdeye vardı” demeleri de Arapça’da secde kelimesinin eğilme manasına da kullanıldığını gösterir.

- Şeyhi ziyaret sebebiyle başı tıraş etmek de şirktir.

Çünkü bu, Allah'tan başkasına ibadet etmektir ve başı tıraş etmek suretiyle sadece Hac'da Allah'a ibadet edilir.

- Şirk çeşitlerinden biri de şeyhe tevbe etmektir. Bu büyük şirktir.

Çünkü ancak Allah'a tevbe edilir. Tevbe namaz, oruç, hac ve kurban gibi sadece Allah'a karşı yapılabilen bir ibadettir.

Nitekim Müsned'de rivayet edildiğine göre Hz. Peygamber'in (s.a.v) huzuruna getirilen bir esirin "Allahım ben sana tevbe ederim. Ama Muhammed'e tevbe etmem" demesi üzerine Rasulullah efendimiz (s.a.v):

"Hakkı hak sahibine verdi" (Heysemi,X, 199) buyurmuştur.

Dolayısıyla tevbe de secde ve oruç gibi ancak Allah'a yapılması yaraşan bir ibadettir.

Bir başka şirk çeşidi de Allah'tan başkasına adak adamaktır.

Bu fiil Allah'tan başkasına yemin etmekten daha büyük bir şirktir. Allah'tan başkasına yemin eden kimse O'na şirk koşmuş olursa, ondan başkasına adak adayan kimsenin hali ne olur?

Nitekim, Sünen'de Ukbe b. Amir'den rivayet edilen bir hadise göre Rasulullah (s.a.v):

"Adak yemindir" (İbn Mace, Keffaret,17) buyurmuştur.

- Allah'tan başkasından korkmak,

- Rızık istemek,

- Allah'ın vermiş olduğu nimete karşı O'ndan başka birine teşekkür edip nimetleri ondan başkasına nisbet etmek,

- Allah'a hamdden kaçınmak,

- O'ndan başkasına tevekkül etmek,

- O'ndan başka birine boyun eğmek, itaat etmek,

- O'nun takdir ettiği kaderi beğenmeyip kötülemek,

- Kainatta Allah'ın dilemediği şeyin olacağına inanmak da şirktir.

- Şirk çeşitlerinden biri de ölülerden medet ummak, onlardan yardım istemektir.

Aslında bu husus genel manadaki şirkin esasını teşkil eder. Çünkü ölen kimse artık herhangi bir iş yapacak durumda değildir. O artık kendisinden yardım talep edene, ihtiyacını karşılamasını ve herhangi bir konuda kendisi için Allah'a aracı olmasını isteyene bir fayda sağlamak bir yana, kendi şahsına bile ne bir fayda sağlayabilir, ne e bir zarar görmesine mani

olabilir. Ondan yardım istemek, şefaate eden ve edilenin Allah katındaki durumunu bilmemekten kaynaklanır. Çünkü bir kimse için Allah katında ancak O'nun izniyle şefaate edilebilir.

Ayrıca Allah yardım istemeyi ve herhangi bir şey talep etmeyi şefaate etmeye izin vermek için bir sebep kılmamıştır. O'nun şefaate izin vermesinin tek sebebi, şefaate edilecek olan kimsenin tam bir tevhid inancı üzere olmasıdır. Oysa ki Allah'a şirk koşan kimse bu konuda izne mani bir hal üzere bulunmaktadır. Bu haliyle tıpkı yerine getirilmesine mani bir durumu ileri sürerek herhangi bir konuda yardım isteyen kimseye benzemektedir. Bütün müşriklerin durumları bundan ibarettir.

Ölmüş kimseye gelince o kendisi için dua edecek, rahmet ve bağışlanma dileyen kimselere muhtaçtır. Nitekim Hz. Peygamber (s.a.v) bizlere müslümanların mezarlarını ziyaret ettiğimiz zaman "onlara rahmet, af ve mağfiret dilememizi" (Müslim, Cenaiz, 100; Müsned, V,221) tavsiye etmiştir.

Allah'a şirk koşanlar ise bunun aksini yapmaktadırlar. Mezarları ibadet ihtiyacını yerine getirmek ve yardım dileme niyetiyle ziyaret etmektedirler. Mezarları ibadethane haline getirmekte, oraları ziyarete hac adını vermekte, oralarda vakfe ve baş tıraşı yapmaktadırlar.

Hem hak mabud olan Allah'a şirk koşmakta, O'nun dinini değiştirmekte ve tevhid ehline düşmanlık etmekte, hem de onları ölümlere saygı göstermemekle suçlamaktadırlar.

Oysa kendileri şirkleri sebebiyle ilah'a karşı saygısızlık etmekte, suçlama, kınama ve düşmanlık etmeleri sebebiyle Allah'ın birliğine inanan ve O'na herhangi bir şekilde şirk koşmayan hak dostlarına saygısızlıkta bulunmaktadırlar.

Ayrıca onlar kendisini Allah'a ortak edindikleri kimselere de saygısızlık etmektedirler. Çünkü onların bu fiilleri sebebiyle indilerinden razı olduğunu, onların bu fiilleri kendilerine emrettiklerini iddia etmektedirler. Böylece onların dostları olduklarını ileri sürmektedirler. Halbuki bunlar her zaman ve mekanda peygamberin ve tevhid inancının düşmanlarının ta kendileridir. Bunlara icabet edip sapıtın ne çok bedbahtlar var! Allah'ın dostu İbrahim (a.s) ne güzel söylemiş:

"Allahım, beni ve oğullarımı putlara tapmaktan uzak tut. Ya Rabbi, şüphesiz bu putlar bir çok insanı saptırdılar." (İbrahim, 35-36)

Küçük olsun büyük olsun, şirkten ancak tam manasıyla Allah'ın birliğine inanan, Allah'a şirk koşanlara düşman olan, onlara buğz ederek Allah'a yaklaşan, sadece: Allah'ı dost, ilah ve mabud edinen, yalnız O'nu seven, ondan korkan, O'ndan uman, yardım isteyen, O'na boyun eğen, tevekkül eden, sığınan, O'nun emrine tabi olup rızasını gözeten, bir şey istediği zaman O'ndan isteyen, yardım dilediği zaman O'ndan dileyen, bir iş yaptığı zaman Allah adına yapan, tek O'na ait ve O'nunla olan kimseler kurtulabilirler.

Şirk çeşitleri çoktur. Onların hepsini tek tek ancak Allah bilir.

Burada şirk çeşitlerinin tamamına yakını zikredecek olsak konu haddinden fazla uzar.

İnşallah ileride şirk, şirkin esasları, kısımları, sebepleri, zararları ve çareleri konusunda müstakil bir kitap yazmak nasip olur.

Son söz olarak şunu söylerim ki:

Şayet kul, ümmetlerin helakine sebep olan iki hastalıktan, yani şirk ve inkardan kurtulabilirse, ondan sonrası kolaydır. Eğer bunlar sebebiyle helak olursa helak olanlar kervanına katılmış olur. Ben de helak olanlara üzülmem.

Münafıklık (Nifak)

Münafıklık, kişinin farkında olmadan kendisiyle dopdolu olabileceği gizli bir hastalıktır.

Münafıklık, insanlara gizli kalan bir durumdur. Hatta çoğunlukla münafığın kendisi de bu durumunu bilmez; fesatçı olduğu halde salih bir kimse olduğunu iddia eder.

Münafıklık Büyük ve Küçük olmak üzere iki çeşittir

Büyük münafıklık -ki cehennem en alt katında ebedi olarak kalmayı gerektirir- kişinin içinde bulundurmadığı ve yalancı olduğu halde, müslümanların yüzüne karşı Allah'a, meleklerine, kitaplarına, peygamberlerine ve ahiret gününe iman eniğini söylemesidir. Gerçekte ise Allah'ın bir insana vahiy gönderip kitap indirdiğine, O'nun kendilerine doğru yolu göstermesi, gazabından sakındırıp azabıyla korkutması için diğer insanlara peygamber olarak gönderdiğine inanmaz.

Yüce Allah Kur'an'da, münafıkların üzerlerindeki perdeyi kaldırmış, onların içlerindeki sırları açığa vurmuştur. Onlara ve münafıklığa karşı dikkatli olmaları için bu konuda kullarını ikaz etmiştir. Bakara Suresi'nin başında insanları mü'min, kafir ve münafıklar olarak üç grup halinde zikretmiş, mü'minlere dört ayet, kafirlere de iki ayet tahsis etmiştir. Münafıklara gelince sayıca çok oldukları, İslam ve müslümanlar için taşıdıkları fitnenin büyüklüğü sebebiyle onlar hakkında on üç ayet indirmiştir. Münafıklar İslam için son derece büyük bir musibettirler. Çünkü görünüş itibarıyla müslümandırlar, İslam'a yardımcı ve dostturlar. Halbuki gerçekte ona düşmandırlar. Onlar, bilmeyen birinin ilim ve iyilik zannettiği, fakat aslında son derece bilgisizlik ve bozgunculuk olan her şekil ve tavırla ve her fırsatta düşmanlıklarını ortaya koyarlar.

Bunlar İslam'ın nice hisarlarını yıkmışlar, nice kalelerini yerle bir etmişler, nice dalgalanan bayraklarını yırtmış, nice sancaklarını indirmişlerdir. Koparsınlar diye nice İslam fidanının köküne şüphe darbeleri indirmiş, kesip gömsünler diye kendi görüşleriyle onun gözlerini kör etmiş; kaynağını, kökünü kurutmuşlardır!..

İslam ve müslümanlar, asr-ı saadetten bu yana onlardan zarar görmekte, İslam toprakları peşpeşe onların şüphe ve fitnelere maruz kalmaktadır. Onlar ise kendilerinin düzeltici olduklarını iddia etmektedirler.

“Halbuki onlar ortalığı bozanlardır; fakat anlamazlar.” (Bakara,12).

“Ağızlarıyla Allah'ın nurunu söndürmek isterler. Oysa kafirlerin hoşuna gitmese de Allah nurunu tamamlayacaktır.” (Saf,8)

Bunlar vahyi terk etme konusunda sözbirliği etmişlerdir. Bununla hidayet bulmamakta ısrarlıdırlar.

“İşlerini kendi aralarında bölüştürüp dağıtmışlardır. Her grup kendi yanındakiyle sevinmektedir.” (Mu’minun, 53)

“Aldatmak için birbirlerine yaldızlı sözler fısıldarlar” (En’am, 112)

“Böylece Kur’an’ı terkedilmiş olarak bırakmışlardır” (Furkan, 30).

Kalplerindeki imanın izleri artık silinmiştir; bunu farketmezler, temelleri sarsılmıştır; onarmaya çalışmazlar. İmanlarının parlaklığı sönmüştür, bunu yakmaya gayret etmezler, İman güneşi düşünce ve görüşlerinin karanlığıyla tutulmuş, örtülmüştür; onu görmezler. Onlar Allah’ın peygamberiyle gönderdiği yolu kabul etmemiş, onunla şereflenmemiş, onu bırakıp kendi görüş ve akıllarına yönelmekte herhangi bir beis görmemişlerdir. Vahiy metinlerini hakikat tahtından indirmiş, onun kesin bilgi görevine son vermişlerdir. Ona karşı batıl te’vil saldırılan düzenlemişler, ona birbiri peşinden tuzaklar kurmuşlardır. Onlara gelen vahiy bir misafirin ahlaksız bir aileye konuk olması gibidir. Onu layık olmadığı bir şekilde, acz içinde ve kaçamak bir şekilde uzaktan karşılamışlardır.

“Sen buradan geçemezsin. Şayet geçmek zorunda isen, konaklamadan geçersin” demişler, onu savuşturmak için çeşit çeşit bahaneler, gerekçeler icad etmişler, onunla karşı karşıya gelince: herhangi bir kesin bilgi ifade etmeyen lafızlarının dış ‘manaları bizi ilgilendirmez, diye ona itiraz etmişlerdir. Onların ayak takımı ise şöyle derler:

“Sonradan gelen büyüklerimizi nasıl bulduysak o bize yeter.”

Şüphesiz münafıkların dayandığı sonraki ulema, bu konulan seleften daha iyi bilirler. Delil ve burhan getirmeyi daha iyi becerirler. Selef alimlerine ise sadelik ve kalp temizliği hakim idi. Akli delillerin kurallarını tespite gerek duymadılar. Onlar bütün gayretlerini dini emirleri yerine getirmeye, yasaklardan da kaçmaya sarfettiler. Dolayısıyla sonradan gelenlerin metodu (yolu) daha ilmi ve daha sağlam; selefın yolu ise daha amiyane ama daha salim ve tehlikesizdir.

Münafıklar, Kur’an ve sünnet naslarını günümüzdeki halife durumuna düşürdüler: Paraların üstünde onun ismi yazılıdır, hutbelerde onun adı okunur, ama hakimiyet başkasının elindedir, onun ise hiç bir hükümlerliği yoktur, sözü de geçerli değildir.

Onlar sapıklık, hüsrana, hile ve küfür kalbinin üzerine, iman elbisesi giydirmişlerdir. Dış görünüşleri Ensar, içleri ise kafirlerden yanadır, dilleri dost dili, ama kalpleri savaş eden düşman kalbidir.

“Allah’a ve ahiret gününe inandık” derler. “Ama mü’min değildirlir”. (Bakara.8)

Münafıkların sermayesi hile ve aldatmadır. Malları ise yalan ve karıştırmadır. Geçim yolları da her iki tarafı memnun etmek, onların arasında güvenlikte olmaktır.

“Onlar Allah’ı ve iman edenleri aldattıklarını sanırlar. Oysa ancak kendilerini aldatırlar da farkında bile olmazlar.” (Bakara, 9)

Şüphe ve şehvet hastalığından kalplerine zarar vere vere helak etmiştir. Kötü maksatlar irade ve niyetlerine hakim olmuş ve onları bozmuştur. Onlar o derece bozulmuşlardır ki helak olma noktasına gelmişler, doktorların onları tedavi etme imkan ve ihtimali kalmamıştır.

“Kalplerinde hastalık vardır. Allah da onların bu hastalığını çoğaltmıştır. Söylemekte oldukları yalanlar sebebiyle de onlar için elim bir azap vardır.” (Bakara, 10)

Onların şüphe pençeleri kimin iman levhasına ilişmişse onu paramparça etmiştir. Fitne kıvılcımları kimin kalbine sıçradıysa onu yakıcı azaba duçar etmiştir. Aldatıcı şüpheleri kimin kulağına gelmişse kalbinin dini hükümleri tasdikine mani olmuştur. Onların yeryüzündeki bozgunculukları pek çoktur. Ama çoğu insanlar onlardan habersizdirler.

“Kendilerine yer yüzünde fesat çıkarmayın, denildiği zaman: Biz ancak ıslah edicileriz, derler. Kesin olan şudur ki onlar ancak kötülük yayan bozguncudurlar. Fakat onu fark etmezler.” (Bakara, 11-12)

Onlara göre Kur’an ve sünnete tabi olan mü’min şekilci (zahiri) ve akıldan nasibi olmayan kimsedir. Nassa bağlı kalan kimse ise cilt cilt kitap taşıyan merkep gibidir. Onun tek işlevi nakilleri taşımaktan ibarettir. Onlara göre vahiy taşıyan tüccarın malı değersizdir, makbul değildir, vahye tabi olanlar ise akılsız ve ahmak kimselerdir. Kendi aralarında tek başlarına kaldıklarında onlarla alay ederler.

“Onlara insanların iman ettikleri gibi siz de iman ediniz, denildiği vakit: Biz hiç akılsızların iman ettikleri gibi iman edermiyiz? derler, biliniz ki akılsız ve ahmak olanlar yalnız kendileridir. Fakat bunu bilmezler.” (Bakara, 13)

Onların her birinin iki ayrı yüzü vardır; biriyle mü’minlere, diğeriyle ise inkarcı kardeşlerine bakarlar. İki ayrı dilleri vardır; birini müslümanlara karşı yapmacık bir şekilde kullanır, öbürünü içinde sakladığı sırrına bırakırlar.

“Mü’minlerle karşılaştıkları vakit, biz de iman ettik, derler. Halbuki kendilerini saptıran şeytanları ile başbaşa kaldıklarında ise, biz sizinle beraberiz, biz ancak onlarla alay ediyoruz derler.” (Bakara,14)

Tabilerini küçümseyip alaya alarak Kur’an ve sünnetten yüz çevirirler. Şımarıklık ve böbürlenmeden başka hiç bir işe yaramayan bilgilerine aldanarak vahyin hükmüne boyun eğmezler. Onları daima vahiyle alay eder halde görürsün.

“Gerçekte Allah onlarla alay eder, azgınlıklarında onlara mühlet verir, bu yüzden onlar bir müddet başı boş dolaşırlar.” (Bakara,15)

Münafıklar, karanlıklar denizinde gizlice ticaret yapmaya çıkmışlar, şüphe gemilerine binmişlerdir. Şüpheler onları hayal dalgalarına bırakmış, gemileri fırtınaya tutulmuş ve sonunda denizin dibini boylamışlardır.

“Onlar hidayete karşılık dalaleti satın almışlardır. Fakat ticaretleri kazanç getirmemiş ve doğruyu da bulamamışlardır.” (Bakara, 16)

Halbuki, iman ateşi onların yollarını aydınlatır. Onun aydınlatmasıyla hidayet ve dalalet alanlarını görürler. Sonra o nur söner. Geriye alev alev yanan bir ateş kalır. İşte onlar o ateşle azap görürler, karanlıklarda yüzerler.

“Onların misali karanlık gecede bir ateş yakan kimsenin misali gibidir. Ateş yanıp da etrafım aydınlattığı anda Allah, hemen onların aydınlığını giderir ve onları karanlıklar içinde bırakır; artık hiç bir şeyi göremezler.” (Bakara, 17)

Onların kalp kulakları ağır şekilde sağırlaşmıştır. İman çağrısını duymazlar. Basiret gözlerinde körlük perdesi vardır; Kur’an hakikatlerini görmezler. Dillerinde hakka karşı söylemezlik vardır; onu ifade etmezler.

“Onlar sağır, dilsiz ve kördürler. Onlar geri dönmezler.” (Bakara, 18)

Onların üzerlerine vahiy bulutu inmiştir. Onda kalp ve ruhların hayatı vardır. Onlar yalnız ondaki azap tehdidinin gürültüsü ile sabah-akşam yapmaları gereken yükümlülükleri duyarlar. Parmaklarıyla kulaklarını tıkarlar, elbiselerine gömülüp kaçmaya koyulurlar. Peşlerine düşülür, arkalarından seslenilerek herkesin gözü önünde teşhir edilirler. Gören gözler için halleri ortaya dökülür. Kur’an bu iki grubun halini bakanlar ve taklid edenler olmak üzere iki misalle anlatır:

“Yahut onların durumu, gökten sağanak halinde boşanan, içinde karanlıklar, gök gürültüsü ve yıldırımlar bulunan yağmura tutulmuş kimselerin durumu gibidir. O kafir ve münafıklar yıldırımlardan gelecek ölüm korkusuyla parmaklarını kulaklarına tıkarlar. Halbuki Allah, kafirleri çepeçevre kuşatmıştır.” (Bakara, 19)

Münafıkların Kur’an ve sünnette bildirilen, bazı ayırd edici vasıfları ve alametleri vardır. İman sahipleri o alametleri tanır.

Birinci alametleri: Riyakarlık (iki yüzlülük) tır. Riya insanın başına gelecek en kötü hallerden biridir.

İkinci alamet ise: Allah’ın emirlerine karşı tembel olmalarıdır.

“Namaza kalktıkları zaman üşenerek kalkarlar, insanlara gösteriş yaparlar, Allah’ı da pek az hatıra getirirler” (Nisa, 142), samimi olmak onlara çok ağır gelir.

Münafıklar iki sürü arasında kalmış kararsız koyun gibidirler. Bir o sürüye geçerler bir diğer sürüye. Hiç bir tarafta daimi kalmazlar. Sürekli iki taraf arasında dururlar, hep hangisinin daha güçlü ve ikballi olduğunu gözetlerler.

“ Onların arasında bocalayıp dururlar; ne onlara, ne de bunlara bağlanırlar, Allah’ın şaşırttığı kimseye artık asla bir çıkar yol bulamazsın.”(Nisa,143)

Münafıklar, Kur’an ve sünnete uyanları gözetlerler. Eğer Allah onlara bir fetih müyesser kılacak olsa “biz sizinle beraberiz” derler ve bu hususta bütün güçleriyle yeminler ederler. Şayet müslümanların düşmanları galip gelecek olsa bu kez onların safına geçer “Siz de biliyorsunuz ki biz sizinle öz kardeşleriz, yakın akrabayız” derler. Onları tanımak mı istiyorsunuz? Kur’an’ı dinleyiniz. O size yeterli bilgi verecektir.

“Münafıklar sizi gözetleyip dururlar; eğer size Allah’tan bir zafer nasip olursa, sizinle beraber değil miydik?, derler. Kafirlerin zaferden bir nasipleri olursa bu seferde onlara, sizi mü’minlerden korumadık mı?, derler. Artık Allah kıyamet gününde aranızda hükmedecektir ve kafirler için mü’minler aleyhine asla bir yol vermeyecektir.” (Nisa, 141)

Tatlı dilleri ve güzel konuşmalarından dolayı, yalan olmasına rağmen Allah'a yemin etmeleri sebebiyle sözleri daima beğenilir. Hak söz konusu olunca uyur, batıl olduğunda ise dimdik ayakta dururlar. Yüce Allah Kur'an'da onların bu halini şöyle tasvir eder:

“İnsanların öyleleri vardır ki dünya hayatı hakkında söyledikleri senin hoşuna gider. Hatta böyleleri söylediklerinin kalpten geldiğine Allah'ı şahit tutarlar. Halbuki onlar hasımların en yamanıdır.” (Bakara, 204)

Münafıkların kendi tabilerine salık verdikleri şeyler insanlar ve memleketlere felaket getirir. Halkı dünya ve ahirette kendi menfaatlerine olan şeylerden uzaklaştırmaya çalışırlar. Bir yandan, namaz, zikir, takva ve ictihad sözkonusu olunca mü'minlerden ayrılmazlar.

“Öte yandan dönüp gittiler mi, yeryüzünde insanlar arasında bozgunculuk yapmak, ekinleri tahrip edip nesilleri bozmak için koşarlar. Allah ise bozgunculuğu sevmez.” (Bakara, 205)

Bunların hepsi de birbirine benzerler. Kötülüğü işler ve tavsiye ederler, iyiliği yapmaz ve ondan men ederler. Allah yolunda mal harcamak hususunda cimri davranırlar. Allah defalarca onlara nimetlerini hatırlatmış, onlar ise onu anmaktan yüz çevirmiş ve onu unutmışlardır. Sakınsınlar diye onların durumlarını kullarına kaç kez bildirmişti? O halde şu ayeti bir kez daha dinleyelim:

“Münafık erkekler ve münafık kadınlar sizden değil, birbirlerindedir. Çünkü onlar kötülüğü emreder, iyilikten alıkoymazlar ve onlar ellerini sıkı tutarlar, Allah için harcamak hususunda cimrilik gösterirler. Onlar Allah'ı unuttular, Allah da onları unuttu. Çünkü münafıklar fasıkların ta kendileridir.” (Tevbe, 67)

Münafıkları vahyin açık manasını hakem tanımaya çağırırsanız bunu kabul etmezler; Kur'an ve sünnetin hükmüne tabi olmaya davet etseniz bundan kaçarlar.

Onların gerçek yüzlerini yakından görseniz, onunla ilahi yol arasında büyük bir mesafe bulursunuz; vahyden korkunç bir sapma gösterdiğini müşahade edersiniz.

“Onlara, Allah'ın indirdiğine ve peygamberine gelin, onlara başvuralım, denildiği zaman münafıkların senden iyice uzaklaştıklarını görürsün.” (Nisa, 61)

Münafıklar, akıl ve dinleri noktasında hasar gördükten sonra nasıl felah bulup hidayete ersinler? İman vererek küfür satın almışlarken, dalalet ve alçaklıktan nasıl kurtulsunlar? Onların bu kârsız ticaretleri ne kadarda zararlı bir ticarettir. Mühürlü saf içkiyi verip, almayıp onun yerine ateşi almışlardır.

“Elleriyle yaptıkları yüzünden başlarına bir felaket gelince nasıl hemen sana gelirler de, biz yalnızca iyilik etmek ve arayış bulmak istedik, diye Allah'a yemin ederler.” (en-Nisa, 62).

Şek ve şüphe zakkumu onların kalplerinde kök salmıştır; ondan kurtulamazlar,

“Onlar, Allah'ın kalplerindekini bildiği kimselerdir. Onlara aldırma, kendilerine öğüt ver ve onlara, kendileri hakkında tesirli söz söyle.” (Nisa, 63)

Yok olasılar, iman hakikatından ne kadar da uzaktırlar! Hakikat ve marifet iddialarında ne kadar yalancıdırlar. Onların dünyaları başka, Hz. Peygamber'e tabi olanların dünyaları başkadır.

Cenab-ı Allah Kur'an'ında mukaddes zatına büyük yemin etmiştir. Basiret sahipleri bunun sebep ve muhtevasını bilirler. Onun için de kalpleri o hususta Allah'a olan tazim ve ihtiramlarından dolayı son derece hassastır. Yüce Allah, dostlarını sakındırmak, münafıkların hallerini anlatıp uyarmak için şöyle diyor:

“Hayır, rabbine andolsun ki aralarında çıkan anlaşmazlık hususunda seni hakem kılıp sonra da verdiği hükümden içlerinde hiç bir sıkıntı duymaksızın (onu) tam manasıyla kabullenmedikçe iman etmiş olmazlar.” (Nisa, 65)

Münafıklar henüz kendilerinden istenmeden, sözlerinin ta başında yemin ederler. Çünkü mü'minlerin kendilerine güvenmediklerini bilirler. Kendileri hakkındaki kötü kanaatten, yalanlarının ortaya çıkmasından kurtulmak için yemini alet ederler. Bu imansızlar, yalan söylerler, sonra duyanların kendilerinin doğru söylediklerine inanmaları için de yemin ederler.

“Yeminlerini kalkan yapıp insanları Allah'ın yolundan saptırırlar. Onların yaptıkları ne kötüdür...” (Münafıkun, 2)

Helak olucasılar! Önce iman kafilesiyle birlikte harekete geçtiler. Sonra yolun uzunluğunu ve ne kadar meşakkatli olduğunu görünce geri döndüler. Evlerinde tatlı bir hayat sürüp huzur bulacaklarını sandılar. Fakat ne öyle bir hayat sürdüler, ne de o gaflet uykusundan bir yarar gördüler. Çok geçmeden çağırıldılar; henüz doymamış aç bir halde iken sofradan kalktılar. Artık hesap günündeki hallerini siz düşünün. Onlar bildikleri halde inkar ettiler; hakkı ayan beyan gördükten sonra ona gözlerini yumdular.

“Bunun sebebi, onların önce iman edip sonra inkar etmeleridir. Bu yüzden kalpleri mühürlenmiştir. Artık onlar hiç anlamazlar.” (Münafıkun,3)

Münafıklar insanların en güzel yapılısı, en tatlı dillisi, en nazik konuşanı fakat en bozuk kalplisidirler. Onlar meyvesiz, yerinden koparıp oradan geçenler çığnemesin diye bir duvara yaslanmış olan kütükler gibidirler.

“Onları gördüğün zaman kalıpları hoşuna gider. Konuşurlarsa sözlerini dinlersin. Onlar sanki elbise giydirilmiş kütüklerdir. Her gürültüyü kendi aleyhlerine sararlar. Onlar düşmandır, onlardan sakın. Allah onları kahretsin. Nasıl olup da döndürülüyorlar?” (Münafıkun,4)

Münafıklar namazı ölü vaktine kadar tehir ederler. Sabah namazını güneş doğarken, ikindi namazını da güneş batarken kılarlar. Namazı karganın yemini gagaladığı gibi çabuk çabuk kılarlar. Çünkü onlar kalpleriyle değil sadece bedenleriyle namaz kılarlar, peşindeki takipçilerin etkisiyle sağı solu kollayan bir tilkinin sağı solu kollaması gibi etrafı gözetirler.

(Kamus'da “güneşin ölü vaktine gelmesi, ışığın zayıflaması veya batımı yakın olması manasınadır” denmektedir. Peygamberimiz hadisinde bu vakti ölüye izafe ederek “namazı ölünün vaktine kadar tehir ederler” buyurmuştur. (Müslim, Mescid, 26) Çünkü güneşin ışığı mezarların üstüne bu vakit düşer. Yahut da namazı o kadar geciktirirler ki günün bitmesine ancak eceli dolup camı boğazına gelmiş bir kimsenin ölmesi kadar bir zaman kalmıştır.)

Cemaate katılmazlar. Namazlarını ya evlerinde yahut da dükkanlarında kırlarlar. Birine kızsalar aşırı gider, biriyle andlaşma yapsalar bozar, bir haber verseler yalan söyler, söz verseler cayar ve kendilerine bir emanet bırakılsa ona hıyanet ederler. Yaratılana böyle, yaratana da bu tarzda muamele ederler. Onların bu vasıflarını Mutaffifun Suresi'nin başı ile Tarık Suresi'nin sonu açık-seçik anlatır. Onları Allah'tan daha doğru kim tavsif edebilir:

“Ey Peygamber, kafırlere ve münafıklara karşı cihad et, onlara karşı sert davran. Onların varaçakları yer cehennemdir. O varılacak ne kötü bir varış yeridir.” (Tevbe,73)

Ne gariptir ki onlar az fakat çoğunluktadırlar; zayıf ama güçlüdürler; bilgiç ama cahildirler; Allah'ın büyüklüğünü bilmedikleri için büyük bir aldanma içindedirler.

“ Onlar mutlaka sizden olduklarına dair Allah'a yemin ederler. Halbuki onlar sizden değillerdir, fakat onlar kılıçlarımızdan korkan bir toplumdur. “ (Tevbe,56)

Müslümanlara sağlık ve zafer nasip olacak olsa bu münafıkları üzer, günahlarına kefarete olacak bir musibet ve kötülüğe müptela olsalar onları sevindirir ve mutlu eder. Bu hal münafıkların ve mü'minlerin karakterlerini gayet açık bir şekilde ortaya koyan bir husustur. Örnek aldığı şahsiyet peygamber olanla, örneği münafık olanlar elbette bir olamazlar. Nitekim Kur'an-ı Kerim bu hususu şöylece dile getirmektedir:

“Eğer sana bir iyilik (zafer ve ganimet) erişirse (hasetlerinden dolayı) onların fenasına gider. Ve eğer sana bir musibet gelirse: Biz (savaşa girmemekle) önceden işimizi (sağlama) aldık, derler ve sevinç içinde dönüp giderler. De ki: Bize, Allah'ın yazdığından başka bir şey asla erişmez. O bizim sahibimizdir. Onun için mü'minler yalnız Allah'a dayanıp güvensinler.” (Tevbe, 50-51)

Keza Cenab-ı Allah bu iki grubun durumunu ve kalplerinde karışıklık ve kaypaklık bulunanların saptırmasıyla yerinden oynatılmayacak gerçeği şöyle dile getiriyor:

“Size bir iyilik dokunursa bu onları tasalandırır, size bir kötülük dokunursa ondan ötürü sevinirler. Eğer sabreder, Allah'tan korkarsanız onların hilesi size hiç bir zarar veremez. Şüphesiz Allah onların yaptıklarını kuşatmıştır.” (Al-i İmran, 120)

Allah münafıkların kalbinin bozukluğu ve niyetlerinin kötülüğü sebebiyle onların itaatlerinden hoşlanmamış, bu hususta onlara fırsat vermemiştir. O'nun düşmanlarından yana oldukları için kendisine yakın olmalarını istememiş, onları kovarak rahmetinden uzaklaştırmıştır. Allah'ın vahyinden yüz çevirmişler, Allah da onlardan yüz çevirmiş, onları mutsuz etmiş, mutlu kılmamıştır. Artık tevbe etmedikleri sürece kurtulmaları umulmayacak tarzda onları adaletli bir şekilde yargılamıştır.

“Eğer onlar (savaşa) çıkmak isteselerdi elbette bunun için bir hazırlık yaparlardı. Fakat Allah onların davranışlarını çirkin gördü ve onları (böyle cihat gibi güzel bir amelden) geri koydu, onlara, oturanlarla (kadın ve çocuklarla) beraber oturun, denildi” (Tevbe, 46) buyurulmuştur.

Cenab-ı Allah münafıkların kendisine itaatten alıkoymasını ve onları kapısından kovup uzaklaştırmasının hikmetini anlatıp bu muamelesinin dostlarına karşı bir lütuf ve onların mutluluğu için olduğunu bildirerek şöyle buyurmuştur:

“Eğer içinizde (onlar da savaşa) çıksalardı, size bozgunculuktan başka bir katkıları olmazdı ve aranızda mutlaka fitne çıkarmak peşinde koşarlardı. Halbuki içinizde de onlara kulak verecekler vardır. (Bunları kuşkulandırıp büyük bir fitne çıkarabilirlerdi). Allah zalimleri gayet iyi bilir.” (Tevbe,47)

Naslar münafıklara ağır gelir, onlardan hoşlanmazlar, onları taşımak zor geldiğinden yüklenmekten kaçınırlar, atıp yere bırakırlar, sünnetleri ihmal eder, muhafazaya çalışmazlar. Kendilerine hitap eden nasları icad ettikleri bazı esasları bahane ederek reddederler. Allah onların maskelerini düşürmüş, sırlarını ifşa etmiş, kullarına ibret yapmıştır. Asr-ı sadetten sonra münafık nesiller birbirini takip edegelmiştir. Onun içindir ki Allah sakınmaları için dostlarına onların sıfatlarını açıklamış, onlar hakkında

“Bunun sebebi Allah’ın indirdiğini beğenmemeleridir. Allah da onların amellerini boşa çıkarmıştır” (Muhammed, 9) buyurmuştur.

İşte nasların kendilerine ağır geldiği kimselerin hali budur. B u münafıklar nasları kendileriyle, bid’at ve hevaları arasında bir engel olarak görürler. Nasslar onların gözünde aşılmaz ve sarsılmaz bir kale gibidir. Nasları batıl sözler karşılığında satarlar, bunlar karşılığında Fusus’u alırlar. Bu ise onların gizli açık bütün sırlarını ifsadı demektir:

“Bunun sebebi onların Allah’ın indirdiğinden hoşlanmayanlara, bazı hususlarda size itaat edeceğimiz demeleridir. Oysa Allah onların gizlediklerini biliyor. Melekler onların yüzlerine ve sırtlarına vurarak canlarını alırken halleri ne olacak? Buna sebep onların Allah’ı gazaplandıran şeylerin ardınca gitmeleri ve O’nu razı edecek şeylerden hoşlanmamalarıdır. Bu yüzden Allah onların işlerini boşa çıkarmıştır.” (Muhammed, 26-28)

Münafıklar nifak sırrını gizlerler. Ama Allah onların nifaklarını yüz hatlarında ve dil sürçmelerinde ortaya çıkarır ve onlara öyle bir sima verir ki, iman ve basiret sahiplerine hiç de gizli kalmaz. Onlar sanırlar ki, küfrülerini gizleyip kendilerini mümin gösterince sarraf ve kuyumculardan emin olacaklar. Fakat ne mümkün?

Basiret sahibi, kalp parayı hakikisinden, hakkı batıldan ayıran Allah, onların gerçek yüzlerini ortaya koymuştur:

“Kalplerinde hastalık bulunanlar, yoksa Allah’ın, kendilerinin müminlere besledikleri kinlerini ortaya çıkarmayacağını mı sandılar? Biz isteseydik onları sana gösterirdik de, sen onları yüzlerinden tanırdın. Andolsun ki sen onları, konuşma üsluplarından tanırsın. Allah bütün işlediklerinizi bilir.” (Muhammed, 29-30)

Allah’a hesap vermek için toplanıldığı, O’nun kullarına görüldüğü, onların şaşkına döndüğü, secdeye davet edildikleri fakat buna muktedir olamadıkları zaman onların halleri nice olacaktır.

Kur’an-ı Kerim’de bu hususta şöyle buyrulur:

“Gözleri korku içinde yüzlerini zillet burur. Halbuki onlar sapasağlam iken de secdeye davet ediliyorlar (fakat yine secde etmiyorlar) dı.” (Kalem, 43)

Sonra cehennem üstündeki köprüye sürüldükleri zaman ne yapacaklardır? O köprü kıldan ince ve kılıçtan keskindir, ayakların kaydığı yerdir. Karanlıktır; kişi onu ancak ayak basılan yerleri

aydınlatan bir nur yardımıyla geçebilir. Bu nur ise oraya varılmadan önce insanlara pay edilmiş olur. Müslümanlar münafıklar da dahil olmak üzere o nurların az ve çokluğuna göre bu köprüde ilerleyebilirler. Münafıklar bu dünyada kıldıkları namaz, oruç, zekat ve hacc ile görünürdeki müslümanlıklarının nuruyla köprüye girerler. Onun tam ortasına geldiklerinde nifak fırtınaları kopar ve ellerindeki ışıklarını söndürür. Şaşkın bir halde kala kalırlar. Asla ilerleyemezler. Kendileriyle mü'minler arasına tek kapısı olan bir sur kurulur. Ancak münafıkların o kapıyı açacak anahtarları yoktur. Surun mü'minlerin bulunduğu tarafından rahmet, münafıkların bulunduğu tarafında ise azap vardır. Münafıklar kendilerinden ilerde bulunan mü'minlere seslenirler. Onların ışıkları uzaktan yıldızlar gibi parıldamaktadır.

“Bizi bekleyin, nurunuzdan bir parça ışık alalım.” (Hadid, 13)

Belki şu köprüyü geçebiliriz. Bizim ışığımız söndü. Burayı ışısız geçmek ise mümkün değil, derler. Mü'minler ise şöyle cevap verirler:

“Geriye nurların taksim edildiği yere dönün, kendinize oradan ışık alın.” Bu hengamede kimse duramaz. Biz bu köprüde nasıl durabiliriz?

Bu yolda insan birbirine dönüp bakabilir mi?

Dost dostu yüzünü çevirebilir mi?

Münafıklar gurbette kişinin hemşehrisine memleket hatıralarını hatırlattığı gibi mü'minlere dünyadaki beraberliklerini, sohbetlerini hatırlatırlar.

“Dünyada iken sizinle beraber değil miydik? Sizin gibi biz de oruç tutar, namaz kılar, zekat verir, hacca gider, Kur'an okurduk. Şimdi bizi birbirimizden ayıran şey nedir? Farkımız nedir ki bizi geride bırakarak geçip gidiyorsunuz? Mü'minler şöyle cevap verirler:”Evet”, siz dış görünüşünüz itibariyle bizimle birlikte idiniz, ancak içiniz tamamen mülhitler ve inkarcı zalimler ile beraber idi. Ama siz kendi kendinizi fitneye düşürdünüz, gözlediniz, şüpheye düştünüz ve kuruntular sizi aldattı. O çok aldatan (şeytan) sizi Allah hakkında bile aldattı. Nihayet Allah'ın emri gelip çattı. Bugün artık ne sizden ne de inkar edenlerden fidye kabul edilir, varacağınız yer ateştir. Size yaraşan odur. O varılacak ne kötü bir yerdir.” (Hadid, 14-15)

Münafıkların sıfatlarını teker teker sayıp sözü haddinden fazla uzatmak istemiyoruz. Gerçek şudur ki, anlatmadıklarımız anlattıklarımızdan daha fazladır. Yeryüzünde ve toprak altında o kadar çok münafık vardır ki, neredeyse Kur'an'ın tamamı onlarla ilgili bulunmaktadır. Bunların yeryüzünün her yerinde bulunduğunu gösteren şeylerden biri de şudurki, münafıklar ortadan kalkacak olsa, herhalde mü'minler yapayalnız kalır, geçimleri daralır, hatta çöllerde vahşi hayvana ve yırtıcı kuşların saldırısına maruz kalırlar.

Nitekim Huzeyfe (r.a):

“Allah'ım münafıkları helak eyle” diye dua eden birine şöyle demiştir:

“Kardeşimin oğlu, şayet münafıklar helak olsalardı, yollarınızda insan azlığından dolayı yalnızlık çekerdiniz.”

Hakiki Müminlerin Korkuları

Vallahi, ilk müslümanların kalpleri münafıklık korkusuyla tir tir titrerdi.

Çünkü onlar münafıklığı bütün teferruatıyla, tüm tehlikeleri ve fitneleriyle biliyorlardı. Bu sebeple onların münafıklıkla ilgili korkuları bazen kendi nefislerinden endişe duyma, kendilerinin münafık olmasından korkmaya kadar varırdı.

Nitekim Hz. Ömer (r.a) Rasulullah'ın (s.a.v) kendisini münafık listesinde zikredip etmediği hususunda Huzeyfe (r.a)'ye şöyle demiştir:

“Huzeyfe Allah aşkına söyle, Rasulullah'ın (s.a.v) sana verdiği liste içinde ben de var mıyım?”

Huzeyfe:

“Hayır ama senden başka kimseyi bu hususta tezkiye edemem” diye cevap vermiştir.

İbn Ebu Müleyke de bu hususta şöyle demektedir:

“Rasulullah'ın ashabından otuz kişiyle görüştim. Hepsi de münafıklık konusunda nefisinden endişe ediyordu. Hiç birisi imanının Cebrail ve Mikail'in (a.s) imanı gibi olduğunu söylemiyordu.” Bunu Buhari nakleder.

Yine naklettiğine göre Hasan el-Basri şöyle demiştir:

“Münafıklıktan ancak münafık endişe duymaz, ondan ancak mü'min korkar.”

Sahabeden biri:

“Allahım münafık haşyetinden sana sığınırım” diye dua edermiş.

Bunu duyan bazıları münafık haşyetinin ne manaya geldiğini sorunca şu cevabı vermiş:

“Bedenin husulü görünmesi fakat kalbin huşu duymamasıdır”.

Vallahi ilk müslümanların kalbi iman ve yakinle dolu idi; münafıklıktan korkuları büyük, üzüntüleri ağırdı. Halbuki imanları gırtlaklarından aşağı inmeyen, onlardan kat kat fazla sayıdaki kimseler ise imanlarının Cebrail ve Mikail'in (a.s) imanı gibi olduğunu iddia ediyorlardı.

Nifak bitkisi iki başak çıkarır;

yalan ve riya.

Bunlar iki tomurcuktan doğarlar:

Basiret ve gayretsizlik.

Bu dört esas tamamlandığı zaman münafıklık bitkisi ve binası yerleşmiş olur. Bu bitki korkunç bir uçurumun kenarında bulunan sel derelerinden bitmiştir. Ancak gizlenen işlerin ortaya döküldüğü, sırların açığa çıkarıldığı, kalplerde gizlenenler ortaya konduğu ve mezarda bulunanlar diriltilip dışarı çıkarıldığı gün hakikat selini gördükleri zaman sermayesi nifak olanlar, bütün kazançlarının seraptan ibaret olduğunu görürler. O serap ki:

“Susuzluktan dili kuruyan onu gördüğünde su sanır. Fakat yanına varınca hiçbir şey olmadığını görür. Orada bulduğu Allah’tır. Allah ise onun hesabını tastamam görmüştür. Allah hesabı çok çabuk görendir.” (Nur, 39)

Münafıklar kalplerinde hiçbir hayır bulunmadığı halde, bedenleriyle hayırlara koşarlar.

Kötülük onların yollarında yaygındır.

Hakkı duyduklarında kalpleri onu duymamak için katılaşırlar; batılı görüp yalanla karşılaştıklarında ise gözleri açılır, kulakları dikkat kesilir, işte bunlar münafıklık alametleridir.

Ey kardeş seni ölüm bürümeden bundan sakın.

Bunlar anlaşma yapsalar bozarlar,

Söz verseler yerine getirmezler,

Bir şey söyleseler doğruyu söylemezler,

Taate davet edilseler geri dururlar.

Onlara, Allah’ın indirdiğine ve peygamberlere gelin, dense çekinirler.

Nefisleri onları arzularına davet ettiği zaman ise onlara koşarak giderler.

Onları kendileri için tercih ettikleri aşağılık, rezillik ve zararlar başbaşa bırak.

Onların anlaşmalarına güvenme, vaadlerine inanma çünkü onlar yalancıdır.

Allah’ın onlar hakkındaki şu ayetlerine kulak ver:

“Onlardan kimileri de, eğer Allah lütuf ve kereminden bize verirse, mutlaka sadaka (ve zekat) vereceğiz ve elbette biz salihlerden olacağız, diye Allah’a and içtiler. Allah lutfundan onlara (zenginlik) verince ondan cimrilik edip (Allah’ın emrinden) yüz çevirerek sözlerinden döndüler. Nihayet, Allah’a verdikleri sözden döndükleri ve yalan söyledikleri için Allah karşılaşacakları güne kadar kalplerine nifak (iki yüzlülük) soktu.” (Tevbe, 75-77)

Fasıklık

Kur’an’da iki çeşit fısık zikredilir:

1 - Tek ve mutlak olarak ve

2 - İsyan ile birlikte.

Tek olarak zikredilen fasıklık iki türdür;

a - Kişiyi dinden çıkararak küfür fasıklığı ve

b - Kişiyi dinden çıkarmayan fasıklık,

(2) - İsyan ile birlikte zikredilen fasıklığa misal olarak:

“Fakat Allah size imanı sevdirmiş ve onu kalplerinize ziynet yapmıştır. Küfrü, fıskı ve isyanı da size çirkin göstermiştir, işte doğru yolda olanlar bunlardır” (Hucurat.7) ayetinde geçen fısk gösterilebilir.

(a) - Küfür fasıklığı olan ve tek olarak zikredilen fasıklığa örnek olarak da şu ayetlerde zikredilenleri nakledeyim:

“Allah onunla birçok kimseyi saptırır, bir çoklarını da doğru yola yöneltir. Verdiği misallerle Allah ancak fasıkları saptırır. Onlar öyle sapıklardır ki kesin söz verdikten sonra sözlerinden dönerler...” (Bakara, 26-27)

“Andolsun ki sana apaçık ayetler indirdik (ya Muhammed) onları hiç kimse inkar etmez, ancak fasıklar inkar eder” (Bakara, 99) ve

“Yoldan çıkanlara (fasıklara) gelince, onların varacakları yer ateştir. Oradan çıkmak istedikleri her defasında geri çevrilirler...” (Secde, 20)

Bu ayetlerde zikredilen fıskların hepsi de küfür fasıklığıdır.

(b) - Sahibini dinden çıkarmayan fasıklık türüne örnek olarak da şu ayetlerde geçenler örnek teşkil ederler:

“Eğer onlardan birine bir kötülük yaparsanız kendinize kötülük (fısk) yapmış olursunuz” (Bakara, 282),

“Ey iman edenler! Eğer fasıkın biri size bir haber getirirse onun doğruluğunu araştırın.” (Hucurat, 6)

Bu son ayet Mustalık oğulları savaşından sonra Rasulullah’ın (s.a.v) bu kabileye zekatlarını tahsil etmek üzere göndermiş olduğu Velid b. Ukbe b. Ebi Mu’ayyit hakkında nazil olmuştur. Velid ile bu kabile arasında cahiliyye döneminden kalma bir düşmanlık vardı. Mustalık oğulları Velid’in kendilerine doğru gelmekte olduğunu duydular ve Hz. Peygamber’in (s.a.v) emrine saygılarını göstermek için onu karşılamaya çıktılar. Şeytan bu davranış karşısında Velid’i kendisini öldürecekleri tarzında bir vesveseye düşürdü. Velid bu kuruntuyla yoldan geri dönüp Medine’ye gelerek Rasulullah (s.a.v)’a şöyle dedi:

“Mustalık oğulları zekatlarını vermediler ve beni öldürmek istediler.” Rasulullah buna çok sinirlendi ve onlarla savaşa karar verdi. Mustalık oğulları Velid’in geri döndüğünü öğrenince Hz. Peygamber’e (s.a.v) gelerek durumu açıkladılar:

“Ya Rasulullah, elçinizin gelmekte olduğunu duyunca kendisini karşılamak ve saygı göstermek için yola çıktık. Daha sonra kabul etmiş olduğumuz zekatımızı da verecektik. Ama o geri dönüp gitti. Bize kızıp sonradan elçinize bir mektup gönderdiğinizi ve elçinin bundan dolayı geri döndüğünü sandık. Biz Allah’ın ve Rasulünün gazabından Allah’a sığınırız.”

Rasulullah onların bu sözlerinin doğruluklarından emin olamadı. Halid b. Velid’i bir miktar askerle birlikte gizlice Mustalık oğulları köyüne gönderdi. Ona gizlilik içinde hareket etmesini emrederek şöyle buyurdu:

“Bak, eğer imanlarını koruduklarını gösteren bir davranışlarını görürsen mallarının zekatını al. Eğer öyle bir hal göremezsen kafirlere ne yapıyorsan onlara da aynısını yap.”

Hiz. Halid Rasulallah'ın (s.a.v) emrine uyararak habersizce köye girdi. Köyde akşam ve yatsı namazı için ezan okunduğunu gördü. Zekatlarını aldı. Köylü tam bir itaat içindeydiler. Halid daha sonra Medine'ye geri dönüp olan bitenleri Rasulallah'a anlattı. Bunun üzerine:

“Ey iman edenler size bir fasık bir haber getirirse onun doğruluğunu araştırın” (Hucurat, 6) ayeti nazil oldu. (Müsned, IV, 279)

Bu ayette geçen “nebe” kelimesi kendisine haber verilen kimsenin aslını bilmediği haber manasınadır. “Tebeyyün” kelimesi ise o haberin aslının ortaya çıkmasını ve o hususta tam bir bilgi sahibi olmayı temin etmek demektir.

Bu ayette ince bir nükte vardır. Şöyle ki:

Allah teala bu ayette fasıkın getirmiş olduğu haberin reddedilmesini, yalan olarak değerlendirilmesini ve şahitliğinin bütünüyle kabul edilmemesini emretmemiştir. Ancak o haberin doğruluğunu araştırmayı emretmiştir. Şayet onun doğruluğuna delalet eden bir takım karine ve deliller mevcut olursa haber veren kimse fasık dahi olsa o haberin doğru olduğu kabul edilir. Böyle bir durumda fasıkın yapmış olduğu rivayet ve şahitliklerin de doğru olduğuna hükmetmek gerekir. Aslında birçok fasıkın vermiş olduğu haberler, etmiş olduğu rivayet ve şahitlikler kabul edilir. Çünkü birçok fasık vardır ki doğruluğa büyük önem verirler.

Onların fıskı yalancılık değil, başka bakımdandır. Bu haldeki kimselerin haber ve şahitliklerinin reddedilmeyeceği açıktır. Aksi halde pek çok hak zayi olur, birçok doğru haber batıl olur. Bilhassa inanç ve görüş bakımından fasık olanlar, doğruluğa büyük titizlik gösterebilirler. Bunların verdikleri haberler, yaptıkları şahidlikler reddedilmez.

Fıskı, yalan söylemek olan kimselere gelince eğer bunların yalanı doğrusuna galip gelecek kadar çok vaki olmuş ise haber ve şahitlikleri kabul olunmaz. Şayet bir iki defa gibi az vaki olmuş ise bu durumda haber ve şahitliklerinin reddedilmesi hususunda ulema iki farklı görüş ileri sürmüşlerdir. Ahmed b. Hanbel'den her iki görüş de nakledilmiştir.

Buraya kadar anlatılmış fısk, sahibini küfre düşürmeyen fısktır. İşleyenin tevbe etmesi vacib olan fasıklıklar haber ve şahitliğin reddine sebep olan fasıklıktan daha geneldirler.

Şimdi tevbe edilmesi vacip olan fısk konusuna gelelim.

Bu nevi fısklar iki çeşittir:

- 1 - Amel bakımından olan fısklar,
- 2 - İnanç bakımından (İtikadi) olan fısklar.

1 - Amel bakımından olan fısk da iki nevidir:

a - İsyân ile birlikte zikredilmiş olan

b - Tek olarak zikredilmiş olan fîsk.

a - İsyân ile birlikte zikredilmiş olan fîska gelince burada fîsk Allah'ın yasakladığı bir fiili işlemek, isyân ise onun emri dışına çıkmaktır.

Nitekim Cenab-ı Allah:

“Onlar Allah'ın emirlerine karşı gelmezler” (Tahrîm, 6) buyurmuştur.

Musa (a.s) da kardeşi Harun (as)'a:

“Ey Harun, onların saptıklarını gördüğün zaman bana tabi olmaktan seni alıkoyan nedir? Emrime karşı mı geldin?” (Taha, 92-93) demiştir.

“Fîsk” kelimesi özellikle yasaklanmış olan bir fiili işlemeye delalet eder, genellikle bu manaya kullanılır.

Nitekim şu ayette böyledir:

“Eğer onlardan birine bir kötülük yaparsanız, kendinize kötülük (fîsk) yapmış olursunuz.” (Bakara,282)

Masiyet ise daha önce de geçtiği gibi, özellikle emre muhalefet etmek manasına gelir.

Ancak fîsk da isyân da zaman zaman birbirlerinin yerine kullanılmışlardır. Mesela

“Yalnız iblis secde etmedi. O cinlerdendi. Rabbinin emrinden (dışarı) çıktı” (Kehf,50) ayetinde emre uymamaya fîsk adı verilmiş,

“Adem Rabbine karşı geldi (yasağa uymadı) de yolunu şaşırdı” (Taha, 121) ayetinde de yasağı çiğneme, isyân kelimesiyle ifade edilmiştir.

Ancak bu birbirinin yerine kullanılma, bu kelimelerin tek olarak zikredilmeleri durumunda söz konusudur. Her iki kelimenin bir arada kullanılması halinde ise biri emre, diğeri de yasağa uymama manasına delalet ederler.

Bir de takva bütün emirleri harfiyyen yerine getirmek, Allah'tan, O'nun cezasından korkmaktır.

(Kur'an'da, Hadiste ve Arap dilinde takva kelimesinin ne manaya kullanıldığını taklitten uzak ve dikkatle düşünen kimse onun şu manaya geldiğini görür: Kişinin dünya ve ahirette basına gelmesinden hoşlanmadığı zarar ve kötülüklerden korunmak için Allah'tan gelen herşeye itaat etmesi, bunu dünyada ve ahirette felaha ermesine vesile kılmasını umması, Allah'ın kendisine vermiş olduğu mal ve herşeyin, hatta Kur'an'ın felah ve hüsrânına sebep olabileceğine iman etmesidir. Nitekim Cenab-ı Allah:

“Biz Kur’an’dan mü’minlere şifa ve rahmet olan şeyler indiriyoruz. (Ama o) zalimlere ziyan arttırmaktan başka bir katkıda bulunmaz” (İsra, 17,82) buyurmuştur.

Bunun içindir ki yüce Allah Kur’an okurken şeytandan kendisine sığınmamızı emretmiştir. Taki onu Allah’ın murad ettiğinden farklı bir mana ile anlayarak hüsrana uğramayalım. Artık çocuklarımız, ailemiz, malımız ve her hareket ve halimizde Allah’a sığınmalı, O’na iltica etmeliyiz.)

İtikadı fıska gelince:

Bu, Allah’a onun peygamberlerine ve ahiret gününe iman eden, onun haramlarını haram, farzlarını farz bilen, ancak bilgisizlik ve te’vil yoluyla ileri gelen bazı kimseleri taklit etmek suretiyle Allah ve Rasulünün isbat ettiği birçok şeyi inkar, nefyettiklerini de isbat eden bid’atçıların fıska’dır.

Hariciler, Rafizilerin çoğu, Kaderiyye, Mu’tezile ve aşırı gitmeyen Cehmiyye’nin çoğu bu nevi bid’atçıdırlar.

Cehmiyye’nin aşırı gidenleri ise aşırı Rafiziler gibidirler. Son iki mezhebin İslamda yeri yoktur. Onun içindir ki, bazı selef uleması onları yetmiş iki fırkanın dışına çıkarmış, ümmetin haricinde olduklarını söylemişlerdir.

Ancak bizim burada maksadımız inanç fıskı işleyen bid’atçıların hükümlerini zikretmek değil, bunların tevbesinin nasıl olacağını açıklamaktır.

Bu tür fıskı işlemenin tevbesi:

Herhangi bir teşbih ve temsile sapmaksızın, Allah ve Rasulünün Allah için isbat ettikleri şeyleri kabul etmek,

Herhangi bir tahrif ve (ta’til) inkara kaçmaksızın Allah ve Peygamberinin onu tenzih ettikleri şeylerden tenzih etmektir.

İsbatı da tenzihi de insanların bid’at ve dalaletin kaynağı olan görüş ve düşüncelerinden değil, vahy sahibinin nurundan almaktır.

Günah ve Zulüm (Tecavüz)

Kur’an’da “ism” ve “udvan” kelimeleri ile ifade edilen günah ve zulüm hemen hemen aynı manaya gelen lafızlardır.

Nitekim Allah (c.c) Kur’an’da:

“iyilik ve takva üzerinde yardımlaşın, günah ve düşmanlık (zulüm ve tecavüz) üzerinde yardımlaşmayın” (Maide,2) buyurmuştur.

Bu iki kelime ayrı ayrı zikredildikten zaman her ikisi de diğerinin manasını ihtiva eder. Her günah zulüm ve tecavüzdür. Çünkü günah, Allah’ın yasakladığı bir şeyi yapmak veya emrettiği bir işi yapmamaktır. Dolayısıyla günah Allah’ın emir ve yasağına tecavüz etmektir. Ayrıca her tecavüz de günahdır. Çünkü tecavüz fiiliyle kişi günahkar olur. Ancak bu iki

kelime bir arada kullanıldıkları takdirde her biri, ilgili olduğu ve sahip oldukları manaya delalet eder.

Günah; yalan söylemek, zina etmek, içki içmek vb. gibi haram olan fiillerdir.

Zulüm ve tecavüz ise; muayyen bir miktarı haram olan davranışlardır. Şöyle de denilebilir:

Zulüm ve tecavüz helal sınırını aşıp haram sınırına girmektir.

Mesela başkasında olan hakkını alırken haddi aşmak böyledir. Hak sahibi hakkını alırken karşı tarafın mal, can ve namusuna zarar verirse haddi aşmış olur.

Mesela bir kütüğü gasbedenden onun bedeline razı olmayıp evine el koymak veya mala verilen zarara kat kat karşılıkta bulunmak yahut da kendisi hakkında bir cümle söyleyen kimseye kat kat fazlasını söylemek böyledir. Bunların hepsi de tecavüz ve haddi aşmak yani zulümdür.

Kur'an lisanında "udvan" lafzıyla ifade edildiğini zikrettiğimiz bu zulüm ve tecavüz iki türdür:

- 1 - Allah hakkına tecavüz,
- 2 - Kul hakkına tecavüz.

Allah hakkına tecavüzün örneği:

Allah'ın, kuluna helal kılmış olduğu hanımı ve cariyeleriyle cinsel ilişkide bulunmayı bırakıp kulun, haram kıldıklarıyla zina etmesidir.

Nitekim Cenab-ı Allah bu hususta şöyle buyurmaktadır:

"Onlar ırzlarını korurlar. Ancak eşleri yahut ellerinin altındaki (cariyeler) hariç (bunlarla ilişkilerinden dolayı da) onlar kınanmazlar. Ama bunun ötesine gitmek isteyen olursa, işte onlar haddi aşanlardır." (Mü'minun,5-7)

Keza insan, karısı veya cariyesiyle mesela hayız veya nifas halinde iken veya normal birleşme mahali dışından, yahut kendisi veya eşi ihramlı iken yahut da kendisi oruçlu iken vb. hallerde cinsel ilişkide bulunmak gibi helal çizgisini aşıp harama taşması da bu tür tecavüzdendir.

Ayrıca kendisi için mubah kılınan miktarı aşıp daha fazlasını işleyen de tecavüzde bulunmuş olur.

Mesela boğazına takılan bir şey sebebiyle boğulmak üzere olan ve o anda içecek herhangi bir şey bulamayan kimsenin sadece tıkanmayı gidermeye yetecek bir yudum içki içmesine izin verilmişken, o bir bardak içerse haddi ve mubah olan miktarı aşmış olur.

Yahut da nişanlılık, alışveriş, şahitlik, karşılıklı ilişkiler ve tedavi durumlarında namahreme bakma ruhsatı vardır.

Ancak bu durumda gözünü baktığı kimsenin güzelliklerine diken, bakışlarını çiçek ve bahçelerde gezdiren kimse mubah çizgiyi aşıp yasak tarafa geçmiş olur, çevrili korunun etrafında dolaşanların, gözleri hayret içinde ve kalpleri fırlayacakmış gibi olur. Gözünü haber

toplamaşı için öncü olarak gönderir, o da gizlice göreve koyulur ve o çadırlar arasında dolaşmaya başlar. Kalbi de onun peşinden yola düşer. O artık kendini ancak o çadırların arasında zincir vurulmuş bir esir gibi hisseder. Çadırlar arasında ölüp düşünceye kadar bakışlarının ardı arkası kesilmez. Kınından çıkan kılıçlarla yere serilinceye kadar tecessüsü devam eder. İşte haddi aşmanın tehlikesi; bundan sonrası ise daha tehlikeli ve daha büyük badirelerle doludur, mahrumiyetler vardır. Gözünü Allah rızası için indirene nispetle kaybettikleri ise çok daha fazladır. Zavallı adam, gözünü baktığı kimsenin güzellikleri üzerinde yola çıkarmış, yolculuk zahmetinden başka bir kâr elde edememiş; bu çöl yollarında kendini tehlikeye atmış, girdiği tehlikenin büyüklüğünü bilememiştir!.. Bu ne biçim yolculuktur ki yolcu hedefine varamamış, asası omuzundan inmemiş, sonunda yolu kesilmiş, her yandan gözetime alınmıştır. Ne memleketine dönebilmekte ne de ileriye gidebilmektedir. Uzakta sıcaktan, bir göl görür, soğuk suya kavuştum diye sevinir.

“Fakat yanına gelince hiç bir şey olmadığını anlar ve yanında Allah’ı bulur; Allah da onun hesabını tastamam görür. Allah hesabı çabuk görendir.” (Nur, 39)

Sonunda bir serap görmüş olduğunu anlar. Vallahi namahreme bakmadaki lezzet ile şu zillet aynı değerde değildir. Akıllı bir insan bunları takas etmez. Bunlar faydası birbirine yakın şeyler de değildir, ki onları ayırmada zorluk çekilsin. Fakat gözlerde perde vardır; güvenli yerlerle kaygan yerleri birbirinden ayıramaz. Kalpler ise gaflet yorganları altında ve gurur döküklerinde uyumaktadır. Zira:

“Gözler kör olmaz (çünkü gözlerin körlüğü geçici bir görme yetersizliğidir); fakat (asıl) göğüslerdeki kalpler kör olur.” (Hacc, 46)

Zaruret halinde murdar bir hayvan etinden yenmesi, mubah olan miktarı aşıp doyuncaya kadar yemek de bir tecavüz örneğidir. Çünkü murdar hayvan etinden Şafii ve Hanefi mezhebine ve Ahmed b. Hanbel’den rivayet edilen iki görüşten birine göre ancak ölmeyecek kadar yemek mubahtır. Sadece İmam Malik eğer ihtiyaç var ise doyuncaya kadar yemenin mubah olduğunu ileri sürmüştür. Şayet ihtiyacı olmadığı halde sırf şahsına ait diğer mallarını muhafaza etmek için cimrilik vs. yüzünden yer ise bu tecavüz olur.

Nitekim Cenab-ı Allah:

“Kim mecbur kalırsa (başkasına) saldırmadan ve haddi aşmadan (bunlardan) yemesinde bir günah yoktur. Muhakkak ki Allah çok bağışlayandır, çok esirgeyendir” (Bakara, 173) buyurmuştur.

Bu konuda Katade ve Hasan el- Basri ise şöyle demişlerdir:

Mecbur kalınmadığı takdirde murdar hayvan etinden yenilmez. Bu durumda ise doyuncaya kadar yemek caiz değildir. Bazı alimler ise ayette geçen “saldırmadan” ifadesi, onu istemeksizin, “haddi aşmadan” lafzı ise mubah kılınan miktarı geçmeden, doyuncaya kadar değil sadece ölmeyecek kadar yemeyi ifade eder, demişlerdir.

Mukatil ise, bu iki ifadenin “o etin helal olduğuna inanmadan ve azık edinmeden” manasına geldiğini söyler. Aynı ifadelerle ilgili olarak şöyle de denmiştir:

Bu “Konulan sınıra tecavüz etmeden, gerekli olanı yememek suretiyle de helak olmadan” demektir. Çünkü konulan sınırı aşmak da, ölmek için gerekli olanı yememek de Allah’ın koyduğu sınıra tecavüz etmektir. Her iki hal de günahdır.

Mesruk da şöyle demiştir:

Bir kimse murdar hayvan veya domuz eti yemek yahut da kan içmek mecburiyetinde kalırda yemez ve ölürse cehenneme girer. Bu ayetle ilgili iki görüşten doğru olan bu görüştür.

İbn Abbas ve arkadaşları ile İmam Şafii ise şöyle demişlerdir:

Ayette geçen “saldırmadan” ifadesi “hükümdara”, “haddi aşmadan” ise “yolculuğunda” kelimeleriyle kayıtlıdır. Dolayısıyla yolculuk günah olmamalıdır. Şayet bir kimse günah olan bir yolculuğa çıkar ve mecbur kalırsa ölmek için söz konusu şeylerden yemesine izin verilmez.

Yukarıda zikrettiğimiz iki görüşten doğru olan görüş on sebepten dolayı birincisidir. Ancak burada bu on sebebi zikretmek uygun düşmez. Çünkü ayette olumlu veya olumsuz bir şekilde yolculuktan ve hükümdara karşı gelmekten söz edilmemiştir. Ayrıca bu, sefere has değil, o münasebetle zikredilmiş de değildir; mukim ve yolcu hakkında geneldir. Ayette geçen “saldırma” ve “sınırı aşma” ise yemeye alakası olmayan başka bir şeye değil, yasaklanmış olan yemeye yöneliktir. Çünkü bu ayetin bir benzeri :

“Kim açlıktan daralır, günaha istekle yönelmeden bunlardan yemek zorunda kalırsa ona günah yoktur” (Maide,2) mealindeki ayettir.

Dolayısıyla, “günaha istekle yönelen” ile “saldırma” ve “sınırı aşma” aynı şeylerdir. Çünkü iki ayette geçen günaha istekle meyletmek, yenmesi haram olan miktara meyletmektir. Bu haram kısma taşmama mübahlık için şarttır. Çünkü buradaki yeme izni sadece bir zaruretten doğmaktadır. Dolayısıyla iznin zaruret sınırının dışına çıkması söz konusu değildir ve o sınırı aşmak saldırma, haddi aşma ve günahdır. Binaenaleyh zaruretten kaynaklanan izin O’nu aşan kısmına da helal olmasını gerektirmez.

Son olarak günah ve sınır aşma, A’raf Suresi’nde zikredilen “günah” ve “saldırma” ile kastedilen manaya gelmektedir.” (Bkz. A’raf 33)

Bununla birlikte “saldırma” kelimesi genellikle kul hakkına tecavüz manasında kullanılmıştır. Şayet “saldırma” “sınırı aşma” ile birlikte kullanılacak olursa “saldırma” hırsızlık, yalan, iftira, incitme ve zarar vermeyi başlatmak gibi bir tür olarak haram olan bir fiille insanlara zulmetmek manası söz konusu olur. Aynı durumda “sınırı aşma” ise bir hakkı kullanırken onun ötesine taşma manasına gelir. Dolayısıyla, kul hakları noktasında saldırma ve sınırı aşma fiilleriyle, Allah hakkı açısından günah ve sınır aşma mesabesinde olur.

Binaenaleyh bu konuda dört esas göze çarpıyor:

- 1 - Allah hakkı ve
- 2 - Onun sınırı,
- 3 - Kul hakkı ve
- 4 - O’nun sınırı.

İşte “saldırma” “sınırı aşma” ve “zulüm” ya bu iki sınırın ötesine geçmek veya o hakları sınırlarına kadar vardırımayıp eksik bırakmaktan ibarettir.

Çirkin ve Hoş Olmayan Şeyler (Fahşa ve Münker)

Dini literatürde “el-fahşa” lafzıyla ifade edilen çirkin kelimesi mevsufu hafzolunmuş olan bir sıfattır. Yani çirkin fiil ve çirkin huy demektir.

Çirkinliği herkes için açıkça görülen ve akl-ı selim sahibi herkesin çirkin bulduğu şey çirkin yani fahşâdır.

Nitekim naslarda zikredilmiş olan çirkin “el- fahşa” kelimeleri zina ve livata ile tefsir olunmuştur.

Cenab-ı Allah’ın bu fiillere “çirkin” adını vermiş olması onların son derece çirkin olmalarından dolayıdır. Keza kötü söze de çirkin denmiştir.

Çirkin söz ise: sövmek, namuslu bir kimseye iftira etmek vb. gibi kötülüğü son derece açık olan sözlerdir.

Hoş olmayan şeyleri ifade eden “münker” kelimesi de hafzedilmiş bir mevsufun sıfatıdır. Yani nahoş fiil demektir.

Nahoş fiil demek akıl ve fitratın hoşlanmadığı fiildir.

Nahoş fiilin akıl ve fitrata nisbeti çirkin bir kokunun koklama duyusuna, çirkin bir görüntünün göze, hoşlanılmayan bir tadın dile ve sesin kulağa olan nisbeti gibidir. Duyu organları için bu eşyanın hoşlanılmama oranları nasıl farklı farklı ise akıl ve fitrat için de fiillerin hoşlanılmama oranları öyledir.

Akıl ve fitratın bir fiilden hoşlanmaması şiddetli olursa o fiil çirkin yani fahşa olur.

Akıl ve fitratın hoşlanmadığı fiil nahoş fiil, kerih bulunduğu, aşırı nefret ettiği fiil ise çirkin fiildir.

Nitekim İbn Abbas (r.a):

Çirkin fiil (fahşa) zina, nahoş fiil (münker) de Kur’an ve sünnetin hoş bulmadığı fiildir, demiştir.

İbn Abbas’ın dince güzel bulunmayan ve uygun görülmeyen fiil ile, çirkinliği akıl ve fitratça kabul edilmiş olan fiili farklı farklı mütalaa etmesini düşünmek gerekir.